

TEN GELEIDE

Met onze excuses voor de late verschijning bieden wij u hierbij de januari 2011-editie aan van Voor u gelezen... Een bloemlezing van interessante berichten over actuele ontwikkelingen in en om Aruba. De vertraging heeft te maken met de vernieuwde website die Amigoe sinds eind vorig jaar heeft. Daarbij is ook het archief overgezet waardoor het ons aanvankelijk meer tijd kostte om artikelen te selecteren. Wij gaan nu snel de achterstand inhalen en gaan ervan uit dat we vanaf april weer op tijd Voor u gelezen... kunnen presenteren.

Voorts maken wij u er graag op attent dat ook de website van het Genootschap Nederland-Aruba in een nieuw jasje is gestoken. Zie www.genootschapnederlandaruba.nl. Ten slotte willen wij u vriendelijk verzoeken na te gaan of u de afgelopen jaren uw bijdrage aan het Genootschap heeft voldaan. Het is ons gebleken dat een redelijk groot aantal van onze deelnemers niet ieder jaar zijn bijdrage heeft overgemaakt. Wij hebben uw bijdrage hard nodig, mede gezien het uitgebreidere programma dat uw Genootschap u biedt! Bij voorbaat dank voor het alsnog overmaken van eventueel achterstallige bijdrage!

In januari is er veel media-aandacht geweest voor de besprekingen die minister Donner heeft gevoerd met de partners in het Koninkrijk. Ook de berichtgeving over Aruba en het Koninkrijk in Wikileaks heeft de nodige aandacht getrokken. Verder was er de berichtgeving van de herstart van de Valero-raffinaderij. Voor meer nieuws over Aruba verwijzen wij u graag naar www.amigoe.com. Wij wensen u veel leesplezier!

Koninkrijk- en EU-relaties

Amigoe 08-01-11: Donner bespreekt problemen 10-10-10 met Saba en St. Eustatius

ORANJESTAD/THE BOTTOM — De Nederlandse Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties Piet Hein Donner begon zijn kennismakingsbezoek aan de Nederlandse Caribische eilanden afgelopen donderdag met een bezoek aan Saba. Vrijdag was de minister op St. Eustatius.

De gesprekken, die Donner met de lokale overheden voerde, waren om een indruk te krijgen hoe zaken zijn verlopen sinds 10 oktober 2010, toen Saba en St. Eustatius de status van bijzondere gemeente binnen het Nederlands staatsbestel hebben gekregen.

Afgesproken werd dat de invoering van nieuwe wetten en regelingen van dichtbij zal worden gevolgd om mogelijke problemen te vermijden. Ook werd afgesproken dat nauw zal worden samengewerkt met de Nederlandse autoriteiten om tot oplossingen te komen.

De regering van Saba en St. Eustatius was ook bezorgd over de invoering van een nieuw belastingstelsel, dat ook de invoering van accijnzen inhoudt.

Tijdens de transitieperiode werd afgesproken dat de bureaucratie zou worden aangepakt door de invoering van een systeem, dat makkelijk te administreren is. Maar vooral op Saba is de regering hier nogal bezorgd over.

De toekomst van water- en elektriciteitsbedrijf GEBE en luchtvaartmaatschappij Winair vormt ook een grote bron van zorg voor Saba en St. Eustatius. De twee eilanden zijn bezorgd over de afname in het aantal vluchten van Winair naar en van Saba en St. Eustatius. De twee eilanden vinden de luchtverbinding, vooral met St. Maarten, van vitaal belang. Ook het wegvallen van directe vluchten tussen Saba en St. Eustatius is een punt van bezorgdheid.

Ook vroegen de regeringen van beide eilanden aandacht voor betrouwbare en betaalbare elektriciteitsvoorziening door GEBE. Donner verzekerde dat hij aandacht had voor deze punten, omdat het de verantwoordelijkheid is van de Nederlandse regering om ervoor te zorgen dat de kwaliteit van de elektriciteitsvoorziening en de luchtverbindingen van en naar de eilanden op peil is.

St. Maarten

De Ministerraad van St. Maarten ontmoet Donner vandaag in het regeringsgebouw in Philipsburg. Donner was aanwezig tijdens de nieuwjaarsreceptie van gouverneur Eugene Holiday in Porto Cupecoy. Vandaag brengt hij een officieel bezoek aan de gouverneur, premier Sarah Wescot-Williams en de Raad van Ministers. Het bezoek van Donner staat voornamelijk in het teken van de rol van St. Maarten als nieuw land binnen het Koninkrijk en de rol van het land met betrekking tot de integriteit binnen de overheid en corporate governance binnen de overheidsbedrijven. Vanmiddag houdt Donner een persconferentie voordat hij zijn reis voortzet, nu naar Bonaire, Aruba en Curaçao.

Amigoe 11-01-11: Donner doet geen extra toezeggingen begroting Bonaire

KRALENDIJK — De Nederlandse minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksaangelegenheden Piet Hein Donner heeft niet de behoefte 'Sinterklaas te gaan spelen op Bonaire'. "Ik maak graag een populaire indruk, maar ik ben natuurlijk geen Sinterklaas." Zo reageerde hij tijdens een persconferentie in de tuin van het Bestuurskantoor in Kralendijk op de discussie die maandagochtend werd gevoerd met het Bestuurscollege (BC) over een verhoging van de 'vrije uitkering' in de begroting van Bonaire. Volgens het BC moet die uitkering van jaarlijks 30 miljoen gulden minimaal verdubbeld worden. Donner stelde desgevraagd dat hij eerst een volledig

overzicht wil hebben van alle relevante geldstromen tussen Nederland en Bonaire, voordat hij er verdere uitspraken over doet. Hij was niet van plan nu al op Bonaire toezeggingen te doen. "Want dan ga ik in tegen de begroting van het Nederlandse kabinet en dat doe ik niet." Volgens gedeputeerde Elvis Tjin Asjoe is het ook helemaal niet nodig 'dat Donner Sinterklaas speelt of Zwarte Piet'. "Wij willen gewoon waar we recht op hebben." De discussie spitst zich toe op de begroting voor 2011 die in de nieuwe staatkundige verhouding flink kleiner is omdat Nederland verschillende onderdelen, zoals onderwijs en ambtenaren, nu rechtstreeks betaalt. Het BC vindt echter dat ze te weinig geld overhouden om hun werk goed te doen. Volgens gedeputeerde Anthony Nicolaas is de ontmoeting met minister Donner 'in zekere zin' goed gegaan. "We hebben ruim een uur gesproken en daarbij hebben we het vooral gehad over de zogenaamde vrije uitkering van iets meer dan 30 miljoen gulden per jaar. Nederland heeft dat bedrag bepaald, maar volgens ons is het niet genoeg. We kunnen er in ieder geval in 2011 niet alle taken van betalen zoals we dat zouden willen", zo stelt gedeputeerde Nicolaas. Bonaire wil de vrije uitkering, die bovenop het bedrag van zo'n 23 miljoen gulden komt dat Bonaire via lokale belastingen binnen hoopt te halen, verhogen. Liefst naar een bedrag tussen de 50 en 70 miljoen gulden, aldus Nicolaas. Donner stelde daar op dit moment geen ruimte voor te zien omdat de Nederlandse begroting voor 2011 al is vastgesteld. Volgens Nicolaas stelde Donner dat het lastig was om het onderwerp nu te bespreken. "Wellicht was er ruimte in de voorjaarsnotitie die in maart en april wordt vastgesteld." Nicolaas: "Donner stelde dat er wellicht dan iets aan gedaan kan worden."

'Bonaire heeft stabiele regering nodig

Ook heeft Donner aangegeven dat Bonaire uit de meevallers van de betrokken ministeries en diensten wellicht een extra bijdrage kan krijgen. Nicolaas: "In het nieuwe belastingstelsel gaan alle directe belastingen naar Nederland. De lokale belastingen, zoals motorrijtuigenbelasting, logeerbelding en precariorechten, blijven op Bonaire. In totaal zal dit rond de 23 miljoen moeten opleveren. Maar 53 miljoen is niet voldoende voor alle taken." Bonaire heeft daarom een appendix opgesteld, die ze tijdens het gesprek maandagochtend met Donner weer aan de orde hebben gesteld. Nicolaas wijst er ook op dat Bonaire tegen zijn verwachting in is geconfronteerd met de kosten van 18,5 procent voor de ziektekosten van de werkgeverspremie. "Nederland heeft de ziektekosten overgenomen, maar nu blijken wij verplicht te zijn de verzekeringspremies voor de ambtenaren te betalen. Dat is weer 3,5 miljoen gulden op onze begroting. En het is al zo krap."

Amigoe 12-01-11: Nederland voorlopig niet garant herfinanciering schulden Aruba

ORANJESTAD — Aruba is vooralsnog op zichzelf aangewezen bij de herfinanciering van schulden. De minister van Koninkrijksrelaties, Piet Hein Donner (CDA), zei gisteren niet te kunnen beloven of Nederland bij de herfinanciering gaat helpen waardoor Aruba haar rentelast aanzienlijk zou kunnen verminderen. In 2008 had Nederland, via Donners voorganger en partijgenoot oud-staatssecretaris Ank Bijleveld, nog een aanbod gedaan om de herfinanciering via een Nederlands agentschap te doen.

Het ging toen nog om de herfinanciering van 1,6 miljard florin waarbij Nederland zou helpen. Het huidige kabinet praat over hulp bij herfinanciering van de volledige schuld van Aruba (ruim 2 miljard florin) waarvan de rente Aruba jaarlijks zo'n 120 miljoen florin kost. Indien Nederland zich medegarant stelt, kan Aruba goedkoper op de internationale markt gaan lenen. In plaats van 6 procent, schat het kabinet in dat de rente dan nog maar zo'n 2, 3 procent is, en dat scheelt de schatkist jaarlijks dus zo'n 60-80 miljoen florin. Nederland heeft zich echter tot nu toe niet garant gesteld, waardoor Aruba op dit moment weer zelf voor 350 miljoen florin leningen heeft moeten afsluiten. Voor de komende jaren, als opnieuw weer schulden ook opeisbaar worden, hoopt het kabinet alsnog dat Nederland wil meehelpen bij de herfinanciering.

Donner hield gisteren een lezing bij de Universiteit van Aruba. Hij zei over de nieuwe verhoudingen binnen het Koninkrijk dat hij een medegarantstelling door Nederland bij de herfinanciering van Arubaanse schulden niet uitsluit. Maar Nederland moet eerst nog goed nagaan onder welke voorwaarden dat zou moeten gebeuren. Aruba zou dan aan een aantal eisen moet gaan voldoen, hoewel Donner dat indirect stelde: "Nederland wordt mede aansprakelijk voor die schulden. En dat leidt vaak tot eisen waar ze in Europa, in Ierland en Griekenland, niet stralend enthousiast over zijn. Ik zal niet zeggen dat die eisen hier zo zijn, maar je moet altijd oppassen voor schuldeisers."

Goed bestuur

De Nederlandse minister geeft aan dat hij het er met premier Mike Eman (AVP) over heeft gehad, maar dat hij er nog geen standpunt over in heeft genomen. Eman bevestigt in een reactie dat er over is gesproken, maar dat Donner gisteren en tijdens het werkbezoek van Eman in Nederland, niet heeft aangegeven welke voorwaarden Nederland wil verbinden aan de herfinanciering. Hij benadrukt dat het in deze kwestie niet gaat om een schuldsanering door Nederland die er daar vervolgens eisen aan verbindt zoals ook in Curaçao en St. Maarten is gebeurd. "Als we de condities voor de herfinanciering niet rechtvaardig en correct vinden, dan even goede vrienden. We hebben altijd al gezegd dat we niet voor het geld in het Koninkrijk zitten. We zitten er vanwege de waarden, zoals Donner het er hier ook over heeft gehad: goed bestuur, democratie, rechtstaat en ervoor te zorgen dat in de eigen tuin voorspoed en vrede is."

Eman verwijst hiermee naar de lezing van Donner die daarin stelde dat goed bestuur één van belangrijkste elementen is om het Koninkrijk in nieuwe vorm bestaansrecht te geven. En dat Nederland dan wel het Koninkrijk daarop als 'potestas' moeten gaan toezien, maar de landen het zelf goed moeten gaan regelen. Het bestaansrecht van het Koninkrijk is volgens Donner dan niet langer de waarborgfunctie, want de landen moeten daar zelf voor zorgen. En aan goed bestuur kunnen volgens de minister ook geen concessies worden gedaan

vanwege 'lokale omstandigheden'. De nieuwe verhoudingen moeten zich volgens hem bovendien vooral gaan meten in een succesvolle samenwerking waarbij ook Nederland een andere rol krijgt, omdat deze rechtstreeks (vanwege de BES-eilanden) de invloed van de Caribische regio zal merken.

Personenverkeer

Donner kreeg na zijn lezing ook een vraag uit het publiek over de invloed van PVV op het Nederlandse beleid voor het Koninkrijk. De minister zei daarop dat het de inzet is van de hele Tweede Kamer om de nieuwe situatie in het Koninkrijk tot een succes te brengen. Wel erkent hij dat men in Nederland na de schuldsanering 'buitenmatig gevoelig is' als er nieuwe schulden zouden ontstaan op de eilanden. Donner laat verder weten dat Nederland ook nog steeds met een wet wil komen die het personenverkeer regelt. Daarvoor komt hij in april terug met minister Gerd Leers (CDA) van Immigratie en Asiel om hierover met de Arubaanse regering te praten en voorstellen te doen. "Het primaire initiatief gaat uit van de VVD en CDA hierover. Dat betekent niet op voorhand dat er een meerderheid voor zal zijn, maar het geeft wel een meer ontspannen discussie. Want je kan argument ook verliezen, zonder dat dit meteen betekent dat de regering moet opstappen", aldus de minister.

Amigoe 13-01-11: Donner: Werken aan gezamenlijke visie

WILLEMSTAD — De Nederlandse minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Piet Hein Donner, gaf gisteren in het Avila Hotel een lezing, waarbij de toekomst van het Koninkrijk centraal stond. Na afloop was er ruimte voor discussie. Voor de gelegenheid waren drie panelleden – Magali George, Ron Gomez Casseres en Eugene Ruggenaath – uitgenodigd, die allen een korte uiteenzetting konden geven van hun eigen visie op dit onderwerp naar aanleiding van de lezing van Donner.

Donner begon zijn uiteenzetting door 10-10-10 als een gedenkwaardige dag te omschrijven, waarbij het Nederlands Koninkrijk een ingrijpende face-lift onderging. "De Nederlandse Antillen werden opgesplitst in twee landen en drie eilanden. Wat Nederland betreft, gingen die laatste over van Koninkrijksrelaties naar Binnenlandse Zaken en verloor Aruba haar 'status aparte', want die positie was niet langer apart maar de norm", aldus Donner. Hij staat uitvoerig stil bij het wetgevingsprogramma, dat gedurende het traject is afgewerkt: tien Rijkswetten, tien Koninklijke besluiten, tien onderlinge regelingen tussen diverse landen. De nieuwe situatie van Bonaire, Saba en St. Eustatius vergde nog eens acht wetten, vijftien Koninklijke besluiten en 45 ministeriële regelingen en besluiten, die allemaal op 10-10-10 in werking traden. "Na een dergelijke inspanning is men snel geneigd om even rust te nemen", aldus Donner. Op papier bestaan de nieuwe landen en de BES-eilanden, in de praktijk moeten ze nog gebouwd worden. We mogen niet blijven steken in tevredenheid over 10-10-10. We moeten verder met de opbouw van de nieuwe landen, de drie openbare lichamen en de nieuwe relaties binnen het Koninkrijk en met de ontwikkeling van het Koninkrijk der Nederlanden zelf", aldus de minister. Hij vervolgt door te stellen dat de bestuurders op Curaçao en St. Maarten nu moeten bewijzen dat ze als land kunnen, wat de Nederlandse Antillen niet deden. "Evenzo zal Curaçao moeten laten zien dat het als land in staat is om financieel op eigen benen te staan en te voorzien in de behoeften van de eigen bevolking en voor een beter economisch perspectief te zorgen. Anders berust de keuze op drijfzand", aldus Donner. Hij benadrukt dat het ook voor Nederland een nieuw begin is. "Met drie openbare lichamen in het Caribisch gebied is Nederland ook een land in de regio geworden. Beslissingen van andere landen, die de vitale belangen van de drie BES-eilanden raken, raken ook rechtstreeks de belangen van Nederland. Het schept nieuwe verhoudingen en wat de implicaties daarvan zijn zal vermoedelijk pas geleidelijk duidelijk worden", aldus de minister.

Bestaansrecht Koninkrijksverband

Donner haalt aan dat met de opheffing van de Nederlandse Antillen er geen tussenlaag meer is en er niemand meer is die men de schuld kan geven dan het Koninkrijk. "Als de huidige veranderingen geen succes zijn rest er in de toekomst nog slechts een keuze: of complete zelfstandigheid of integratie in Nederland op de voet van de BES-eilanden", aldus de minister. Hij concludeert dat de nieuwe situatie vooral een reactie is op grieven en problemen in de oude situatie binnen de Nederlandse Antillen, en niet op een gemeenschappelijke visie omtrent de positieve invulling en ambities. "Er is geen land Nederlandse Antillen meer, dus bij iedere volgende discussie is direct het Koninkrijksverband aan de orde. Het bestaansrecht van het Koninkrijk moet daarom op een elementair niveau gezocht worden. Een Koninkrijk is geen doel, net zomin als soevereiniteit of autonomie. Hun bestaan rechtvaardigt zich door de mate waarin zij invulling geven aan de oude voorbede in de liturgie: 'vrede binnen de poorten en welvaart in het land'. Goed bestuur, daar gaat het in alle eeuwen om. Vandaar dat in de allegorie zes deugden van een goede regering worden genoemd: vrede maar ook kracht, gerechtigheid maar ook wijsheid, matigheid maar ook grootmoedigheid", aldus de minister. Hij meent dat het Koninkrijk geen toekomst heeft zolang de waarden van recht, vrede, integriteit, goed bestuur, ervaren worden als de waarden van Nederland en dat deze door Nederland gehandhaafd zouden moeten worden. "Integer en betrouwbaar bestuur, goede rechtspleging en rechtshandhaving, waarborgen van elementaire rechten, van veiligheid en van een effectieve criminaliteitsbestrijding zijn primair een zaak van ieder van de eilanden. Nederland kan die waarborgen zolang ze als eigenbelang van ieder afzonderlijk worden ervaren", aldus de minister. Donner meent dat de meerwaarde van het Koninkrijk gerealiseerd kan worden door van de nieuwe landen en openbare lichamen een succes te maken en op deze wijze aan de bewoners aan te tonen dat het Koninkrijk een waardevol bezit is.

Amigoe 26-01-11: Betico, Venezuela, het Koninkrijk en WikiLeaks

Aruba, Curaçao en Bonaire voor de kust van Venezuela vormen de 'dichtstbijzijnde en sappigste gelegenheden' om de ambitie van de Venezolaanse president Hugo Chávez om te infiltreren in het buitenland te verwerklijken. Volgens WikiLeaks heeft de Amerikaanse ambassadeur Clifford Sobel, die tussen 2001 en 2005 de 62e ambassadeur van de Verenigde Staten in Nederland was, dit aan het eind van zijn ambt aan Washington geschreven.

In de begin dit jaar uitgelekte diplomatieke post blijkt dat Nederland de dreiging van Venezolaanse destabilisatie of zelfs annexatie van de Antillen in 2005 erg serieus nam. Zeker als de woorden van oud-minister van Buitenlandse zaken Ben Bot die erin staan, worden geloofd: "De Antillen zijn de Nederlandse Falklands. Als we morgen zouden vertrekken, zijn ze de volgende dag van Venezuela."

Wie de politieke geschiedenis van de jaren zeventig van Aruba kent, trekt misschien een gelijkenis met de openbaring van deze Nederlandse-Arubaanse-Antilliaanse-Venezolaanse betrekkingen uit 2005. Bestond er toen maar al een WikiLeaks, want uit naslag blijkt er rond 1975 ontzettend veel politiek gekonkel achter de schermen te zijn geweest, tussen deze zelfde landen. Vooral sinds MEP zich onder leiding van Betico Croes in 1971 orthodoxer bemoeide met het Arubaanse separatisme, dat officieel in de jaren dertig was ingezet door de familie Eman. Anders dan Croes streefden de Emans naar een aparte status van het eiland binnen het Koninkrijk der Nederlanden, maar geen onafhankelijkheid. Croes' weg was met zijn rechtzinnige opstelling langer en zwaarder, dan die van de Emans die zich gemodereerder opstelden en meer via diplomatiek de weg naar constitutionele vrijheid wilden bereiden. In het streven naar internationale erkenning voor de afscheiding, trok Croes rond in het buitenland om steun te zoeken.

Betico moet geweten hebben hoe gevoelig een bezoek aan Venezuela kon zijn, uitgaande van het historische besef dat hij destijds ventileerde. Venezuela dat de Benedenwindse Eilanden in het begin van de vorige eeuw bijna had gekocht van Nederland. Nederland dat heel lang als verborgen agendapunt, stiekem wenste dat alle voormalige koloniale gebieden gingen afscheiden. Wat Suriname deed in 1975. Maar ook: Nederland dat Nederlandse bedrijven in het buitenland beschermde. In 1908 ging Nederland nog tot militaire acties in Venezuela over 'om de handelspositie van de West te beschermen' tegen het regime toen van Cipriano Castro. Castro zou een ongeregelde houding aannemen tegen buitenlandse firma's. Toen Venezuela tussen 1928 en 1969 de belangrijkste aardolie-exporteur ter wereld was, kregen bedrijven als Shell, Gulf en Creole hun aandelen in deze handel. Sinds de nationalisatie in 1976 gingen ze onder nieuwe namen verder als Venezolaanse bedrijven; respectievelijk Maraven, Meneven en Lagoven, allen onderdeel van het in dat jaar opgerichte staatsbedrijf PDVSA (Petróleos de Venezuela).

Klokkenluiders

Juist in deze woelige olie jaren zocht Betico Croes in Venezuela en andere buitenlanden steun voor zijn politiek programma. Wat een hoop diplomatieke communicatie moet deze stap van Croes wel niet hebben opgeleverd. Veel sappig voer voor iets als WikiLeaks, als deze website uit 2006 toen al had bestaan. Er zullen toen ook wel journalisten zijn geweest die inhoudelijker op de zaak wilden ingaan. Maar wist toen maar de hand op documenten te leggen, of in die tijd uitvoerig te babbelen met de minister. Journalisten konden nog slechts dromen over een plaats waar klokkenluiders uit overheidsinstellingen en bedrijven, waar ook ter wereld, anoniem documenten kunnen laten plaatsen (lees: lekken) teneinde misstanden aan de kaak te stellen. Wat de uitleg op Wikipedia is over WikiLeaks (dat er geen onderdeel van uitmaakt).

Knellende Koninkrijksbanden

In plaats van WikiLeaks is wel een fantastisch alternatief voorhanden waarin het diplomatieke wel en wee staat beschreven tussen Aruba, Nederland, de Nederlandse Antillen en Venezuela: een naslagwerk van 1574 pagina's met de naam 'Knellende Koninkrijksbanden'. Hierin staan belangrijke politieke gebeurtenissen van het Koninkrijk der Nederlanden zoals de onafhankelijkheid van Suriname en de Status Aparte van Aruba. Het boek schetst 'een levendig beeld van een bewogen en nog steeds onvoltooid dekolonisatieproces waarin de onderlinge banden in de loop der tijd niet werden verzwakt, maar eerder versterkt', aldus een recensie over de publicatie. De auteurs Gert Oostindie en Inge Klinkers zijn respectievelijk directeur en medewerkster van het Koninklijk Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde (KITLV) in Leiden. Samen werken ze nu aan de publicatie 'De ontmanteling van de Nederlandse Antillen' die volgens de planning dit jaar verschijnt. Dit boek - in opdracht van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties - gaat over de opheffing van het Antilliaanse landsverband en de vernieuwing van het Koninkrijk (2000-2010).

Uit Knellende Koninkrijksbanden: "Eind 1975 werd de betrekkelijke rust op het Antilliaanse politieke front verbroken toen een delegatie van MEP, onder wie drie MEP-ministers uit het kabinet-(Juancho)Evertsz, buiten de regering om een good will-bezoek bracht aan Venezuela. De opgegeven reden was een gesprek over vliegtuigcharters, maar in werkelijkheid polste de delegatie hoe in Caracas werd gedacht over de status aparte/onafhankelijkheid van Aruba. Betico hoopte met behulp van landen uit de regio de onafhankelijkheid te kunnen verwezenlijken. De onverwachte escapade verbijsterde de Antilliaanse regering en leidde tot een acute crisis. Premier Evertsz besloot in een motie van wantrouwen de samenwerking met de MEP-ministers te beëindigen. Ook in Nederland werd het initiatief afgekeurd. Minister van Buitenlandse zaken Max van der Stoep bracht zelfs een bezoek aan Venezuela om de 'misstap' te corrigeren. Met klem drong hij er bij de Venezolaanse regering op aan iedere daad die als een aanmoediging van de MEP zou kunnen worden geïnterpreteerd, na te laten. Intussen had op 9 januari 1976 de Arubaanse eilandsraad een motie aangenomen waarin het streven naar onafhankelijkheid van het eiland was vastgelegd. Een MEP-delegatie die Van der Stoep in Caracas ontmoette, werd gewezen op de ongrondwettigheid en onvoorzienbare consequenties van een eigenmachtig uitroepen van de onafhankelijkheid."

In het streven naar internationale erkenning voor de afscheiding, reisde Croes veel landen af om steun te zoeken, is ook te lezen in Knellende Koninkrijksbanden. In januari 1976 bracht een MEP-delegatie bezoeken aan Panama, Colombia en Costa Rica. In februari werd de Socialistische Internationale in Londen bezocht. In maart

1976 en juni 1977 legde MEP haar grieven voor aan de VN-dekolonisatiecommissie en in november 1977 aan het State Department en de OAS. Ook Guyana, Trinidad & Tobago en Mexico werden in de tussenliggende periodes bezocht. "In Den Haag werd rekening gehouden met een MEP-bezoek aan Cuba maar dat heeft waarschijnlijk niet plaatsgevonden.

Papieren WikiLeaks

Buitenlands succes bleef echter uit, bevonden onderzoekers Oostindie en Klinkers in documentatie. Op het State Department, waar Betico Croes had gevraagd naar 'US comprehension of the Aruban claim of the right of self determination' luidde de afwijzende reactie dat dit een onterechte 'intervention in the internal affairs of another nation' zou betekenen. Journalisten moeten jeuk in hun handen hebben gehad bij deze politieke ontwikkelingen, maar het was erg moeilijk om aan overheidsdocumenten te komen. Wat voor diplomatiek contact moet er wel niet zijn geweest tussen de VS en Den Haag, en tussen Den Haag en Caracas.

In Caracas was aan de MEP-delegatie duidelijk gemaakt dat de eerste Venezolaanse zorg 'het behoud van politieke stabiliteit in de regio' was en dat een eventuele Arubaanse ministaat dit grondbeginsel zou kunnen aantasten, staat in Knellende Koninkrijksbanden. "Bij de VN, waar wordt uitgegaan van bestaande staatskundige eenheden, ook van oud-koloniale gebieden, werd evenmin steun voor het Arubaanse streven gevonden. Van der Stoel had bovendien aan alle buitenlandse posten de veelzeggende waarschuwing doen uitgaan: "Het Arubaanse streven naar status aparte is slechts één stem uit de veelsoortige Antilliaanse constellatie, waaraan derhalve niet een al te groot belang behoeft te worden gehecht."

Knellende Koninkrijksbanden is voor Aruba en de (voormalige) Nederlandse Antillen een soort van papieren WikiLeaks, waarin veel te leren is over de diplomatie van het Koninkrijk. Sinds de publicatie in 2001 heeft het echter niet al te veel stof doen opwaaien. Wat dat betreft is het effect van WikiLeaks een stuk groter, omdat de onthullingen gaan over recentere materie. Maar voor het historische besef is het boek zijn zware gewicht in goud waard. Voor wie nieuwsverhalen leest, bijvoorbeeld in deze krant, over de relaties tussen Aruba, Venezuela en Nederland, die mag beter weten dat wat er niet in staat, maar wel wordt vermoed, ook bestaat. Dat blijkt wel achteraf. Toen er in de loop van 1977 na de uitslag van het referendum over onafhankelijkheid, rellen en stakingen waren op Aruba en de Antilliaanse overheid in Willemstad politieversterking stuurde naar het eiland, schreef een Venezolaanse krant dat Nederland koloniale politiek bedreef. De aap was uit de mouw! Ook blijven de Nederlanders zich zorgen maken over Venezuela, becommentarieerde de Amerikaanse ambassadeur Fay Hartog-Levin een bericht uit 2010 na een gesprek met minister Maxime Verhagen (Buitenlandse Zaken, CDA) in 2010. Maar ze hebben nog niet het "juiste mechanisme" gevonden tegen Chávez.

Amigoe 26-01-11: 'Politieke verschillen achter ons laten'

ORANJESTAD — Tijdens de officiële ceremonie voor Betico Croes gisteren op Plaza di Betico, heeft premier Mike Eman (AVP) in zijn toespraak opgeroepen tot eenheid in plaats van polarisatie. Ondanks de verschillen in politieke overtuigingen, zegt Eman, is het belangrijk dat politieke leiders eenheid tonen, vooral dit jaar als 25 jaar Status Aparte wordt gevierd. "Laten we niet langer leven vanuit de herinnering, maar onze toekomst bouwen op basis van die herinneringen."

Tijdens de ceremonie was het voltallige kabinet aanwezig inclusief de gouverneur en ook de familie van wijlen Betico Croes. Zoon Gilbert en dochter Glendelyne Croes en ook de kleinkinderen van Betico legden een krans bij het standbeeld op Plaza di Betico. Zoals elk jaar gebruikelijk legden ook het parlement en de regering kransen en ook de stichting Fundacion Betico Croes die nog altijd veel doet om de herinnering aan Betico levend te houden. Premier Eman benadrukte zelf ook het belang hiervan in zijn toespraak. Hij is een held en verdient de naam bevrijder, aldus Eman, mede in reactie op discussies die dezer dagen weer oplaaiden of Betico nog steeds die titel eigenlijk wel toebehoort. Het is niet aan ons om in gepolariseerde dan wel politieke debatten hieraan twijfel te brengen, zegt de premier. Het is het volk, aldus Eman, dat hierover beslist en deze personen zo betitelen op basis van 'sentimenten die leefden en nog steeds leven in het land'.

Eman gaf tot slot alvast een doorkijk naar de viering van 25 jaar Status Aparte met de oproep aan het volk alvast 'bouwstenen' aan te leggen voor de toekomst. 'Laten we de wonden dichtmaken van dit land, daar is geen plaats meer voor, en werken en bouwen aan een nieuwe toekomst.' En daarmee zegt hij tegelijkertijd te hopen dat de leegte die Betico achterliet na zijn overlijden, weer een 'beetje gevuld' wordt.

Financiën en economie

Amigoe 04-01-11: 'Effect opening Valero nu nog te klein'

ORANJESTAD — Volgens de gepensioneerde voorzitter van de Sociaal Economische Raad (SER), Ben Marapin, is de heropening van Valero 'op zich positief'. "Maar laten we niet te hard van stapel lopen."

Het feit dat nu wordt gestart met een capaciteit van 60.000 vaten per dag geeft aan dat het nu nog om een kleine operatie gaat. "De schoorstenen roken en er is bedrijvigheid, maar in feite draait Valero nu stationair. Pas wanneer Valero op volle kracht draait en tussen 200.000 en 300.000 vaten per dag produceert, wordt het interessant."

Marapin wijst erop dat de raffinaderij nog altijd gericht is op export. "De voordelen voor San Nicolas blijven dus voor het grootste deel hangen op het niveau van bestedingen in supermarkten en broodjeszaken." Hij denkt ook dat het, wat werkgelegenheid betreft, wel meevalt met de impact van de opening van de raffinaderij. "De economie begint al weer aan te trekken en daarmee heeft al een aantal mensen nieuwe banen. Zelf heb ik overigens altijd geroepen dat we moeten oppassen met het aantrekken van grote projecten. Want we kunnen die niet helemaal vullen met eigen mensen. Dan moet Aruba nog meer krachten uit het buitenland laten overkomen."

Tenslotte zet de huidige president-commissaris van Aruba Investment Bank (AIB) vraagtekens bij de claim dat Valero garant staat voor 12 procent van het bruto binnenlands product. "Daarover heb ik ook gesproken met mensen van het Internationale Monetaire Fonds. Zelf denk ik dat het onder de 10 procent ligt."

Diversen

Amigoe 13-01-11: 25 jaar Arubaanse postzegels

ORANJESTAD — Het vijftienvingjarig bestaan van de Status Aparte betekent ook dat Aruba al vijftienving jaar haar eigen postzegels heeft. Op dinsdag 18 januari wordt een speciale overzichtstentoonstelling geopend van alle door Aruba uitgebrachte postzegels. Deze vindt plaats op het postkantoor aan het Irausquinplein in Oranjestad tussen zeven en negen uur 's avonds. In de tentoonstelling wordt een korte geschiedenis uiteengezet van de uitgifte van postzegels door het eiland. Ook wordt de complete collectie aan de bezoekers getoond. Feit is bovendien dat postzegels van Aruba al vanaf de eerste uitgifte in 1986 zeer gewilde stukken zijn voor filatelisten over de hele wereld. De officiële opening wordt uitgevoerd door gouverneur Fredis Refunjol.

Amigoe 14-01-11: In februari en april nieuwe dialoogronden

ORANJESTAD — De overheid en sociale partners zijn gisteren bij elkaar gekomen voor een evaluatie van het verloop van de Sociaal Dialoog vorig jaar en ook van de tweede ronde die in november vorig begon over onderwijs en veiligheid. Besloten is om commissies te vormen die adviezen moet uitbrengen over onder meer fiscale hervormingen, het algemeen pensioen AOV en stimuleren van investeringen. In april gaat de Sociaal Dialoog verder hierover en worden beslissingen genomen.

Dat liet premier Mike Eman (AVP) gisteren weten na het overleg. Daarin gaf de overheid dus uitleg over de resultaten van de vorige rondes van de Sociaal Dialoog en ook over de wetten die als gevolg daarvan zijn veranderd en doorgevoerd. Gisteren is aan de sociale partners ook gevraagd om personen aan te wijzen die in de verschillende commissies moeten gaan plaatsnemen. Deze commissies moeten over de verschillende onderwerpen met adviezen komen, die dan in april in een nieuwe ronde van de Sociaal Dialoog worden besproken en moeten leiden tot maatregelen.

Volgens Magaly Brito, woordvoerder van ambtenarenbond Seppa, wordt dan ook gesproken over de koopkrachtcompensatie voor ambtenaren die nog steeds niet is gerealiseerd. Het gaat om de jaren 2008 tot 2010 en de zogeheten inhaalmanoeuvre voor achterstallige loonindexering voor de jaren ervoor. Of dat weer een gelijkbedrag wordt voor alle ambtenaren of een koopkrachtcompensatie in procenten, kan Brito nog niet zeggen. "De overheid heeft de afgelopen jaren de voorkeur aangegeven voor een gelijkbedrag, omdat dit socialer zou zijn. Dit omdat hoge inkomens met een percentage meer geld krijgen. Er zijn voor- en nadelen aan een percentuele indexering, want verlies aan koopkracht geldt voor iedereen, ook voor wie een hoog inkomen heeft. We gaan erover praten en kijken hoeveel het uiteindelijk kan worden."

Een andere commissie gaat over het verminderen van administratieve lasten voor bedrijven. Deze zogeheten commissie 'One Stop Shop' moet met adviezen komen. Overigens heeft het ministerie van Economische Zaken in november een gelijknamige bestuursgroep in het leven geroepen om te onderzoeken of een centraal punt binnen de overheid gecreëerd kan worden waar bedrijven terecht kunnen. Gekeken wordt naar de oprichting van een zogeheten Bureau Begeleiding Investeerders dat internationale en nationale investeerders moet gaan bijstaan en het midden- en kleinbedrijf moet gaan ondersteunen.

Tijdens het overleg gisteren over de Sociaal Dialoog werd ook de tweede ronde over onderwijs en veiligheid besproken, die vorig jaar begon. Volgens Ivo Valdes, voorzitter van onderwijsvakbond Simar en ook woordvoerder van de samenwerkende vakbonden (SDU), gaat de Sociaal Dialoog over deze onderwerpen in februari verder. Een commissie die vorig jaar al in het leven was geroepen om de prioriteiten vast te stellen, komt volgende week met een nieuw conceptplan. Gisteren bleek namelijk dat er nog een aantal belangrijke punten ontbrak in het prioriteitenplan voor onderwijs en veiligheid. In februari wordt dit plan dan besproken in een nieuwe ronde van de Sociaal Dialoog en moet deze definitief worden.

Amigoe 17-01-11: 'Venezuela weert Nederlandse militaire vliegtuigen'

ORANJESTAD — Venezuela probeert Nederlandse militaire vliegtuigen uit het luchtruim te weren. Een groot deel van het Caribische luchtruim in de omgeving van Aruba valt namelijk onder beheer van de luchtverkeersleiding in Venezuela. Brigadier-generaal Dick Swijgman van Defensie heeft premier Mike Eman gevraagd om te zoeken naar een diplomatieke oplossing.

De generaal hoopt dat, met hulp van onze premier, er snel een diplomatieke oplossing komt voor meningsverschil tussen beide landen. Dit schrijft althans ochtendblad Awe Mainta. De generaal zou de uitspraken recentelijk hebben gedaan tijdens een nieuwjaarsreceptie van de Marinierskazerne. Bij navraag wil Defensie echter niets hierover kwijt en verwijst deze krant door naar het ministerie van Buitenlandse Zaken in Nederland.

Ook werd tijdens de nieuwjaarsreceptie aangekondigd dat Koningin Beatrix eind dit jaar een bezoek brengt aan Aruba en de voormalig Nederlands Antillen. Op welke datum dit bezoek plaatsneemt werd niet bekend gemaakt. Navraag bij de Rijksvoorlichtingsdienst leverde ook geen specifieke datum op.

Amigoe 29-01-11: Nieuwe verdiepingen en lift voor watertoren Oranjestad

ORANJESTAD — De restauratie van de watertoren van Oranjestad is gisteren officieel van start gegaan. Het monumentale art deco pand aan de Concessielaan moet over zes maanden weer in zijn oude glorie zijn hersteld en dat gaat 1,9 miljoen florin kosten.

Het geld is overigens deels afkomstig uit Nederland, uit de pot die de toenmalige minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, Ronald Plasterk beschikbaar stelde voor onder meer monumentenzorg op Aruba (en ook de

Antillen). Daarnaast is er bij de bank CMB financiering voor het project gevonden. Na de restauratie wordt de watertoren het nieuwe onderkomen van de adviescommissie LAR, zo werd gisterenmiddag ook bekend. En gaat dus niet Bureau Rampenbestrijding erin huizen, wat aanvankelijk werd aangegeven.

De werkzaamheden tijdens de restauratie bestaan uit het repareren van alle betonnen kolommen en daken van het gebouw. Dit wordt gedaan met een speciaal soort beton, dat de gerepareerde delen beter beschermd zijn tegen natuurlijke omstandigheden. In de toren worden twee extra verdiepingen aangelegd en er komt een bijbouw met een lift en een trap. De architect van dit project is Bert Kampsteeg. Omdat het hier om een monument gaat, zijn volgens aannemer Albert van Kessel (67) 'zeer strenge regels' aan de renovatie verbonden. "Bij het bouwrijp maken van het terrein is gebleken dat daar een put aanwezig is. Nu wordt onderzocht of dit een waterput is dat hoort bij dit monument of dat deze veel later is bijgekomen. Het is afgesloten met bouwhekken, mensen mogen er niet bijkomen. Men is hier zeer bewust van wat bewaard moet worden voor het nageslacht." Welke kleur de watertoren precies gaat krijgen, is nog niet duidelijk. Van Kessel: "Het kleurenpakket is nog niet helemaal rond. De architect is met de Stichting Monumentenfonds bezig om het helemaal samen te stellen. Zodra dat rond is, dan krijgen wij het te horen en kunnen wij het bestellen." Het verf voor de watertoren wordt in Europa besteld. "We hebben hier op Aruba goede verf op de markt, maar omdat het hier om een oud gebouw gaat, hebben we verf nodig met een andere samenstelling om een betere dekking te kunnen geven" aldus de aannemer. Hij won volgens de gisteren eveneens aanwezige premier Mike Eman (AVP) de gunning voor de restauratie van de watertoren omdat hij met een bod kwam dat lager was dan de geraamde kosten. Van Kessel bevestigt dat: "We zaten 8 procent eronder, zo bleek het en dus hadden wij het laagste bod. Let wel dat we bekwame mensen hebben die al jarenlang bij ons in dienst zijn en weten waar ze mee bezig zijn. Dat speelt ook een belangrijke rol bij het leveren van kwaliteit en het maken van een scherp bod."

Achtergrond

De watertoren in Oranjestad werd in 1939 geopend door de Landswatervoorziening, de voorloper van water- en energiebedrijf WEB. Het reservoir had een maximale capaciteit van 400 liter water. Het kantoor was op de begane grond en op de andere verdiepingen waren het archief en het magazijn. De overigens identieke watertorens van Oranjestad en San Nicolas werden overbodig toen de Landswatervoorziening een fabriek in Balashi opende en daarna uitbreidde. De toren van Oranjestad huisvestte hierna andere overheidsinstanties, waaronder sportkoepel Idefre zoals ook nog op de vergane letters te zien op het monument. In 2001 werd de toren ontruimd wegens drugsoverlast en vervolgens schoongemaakt. WEB plaatste bewakers bij het gebouw maar dat was van korte duur en het gebouw werd daarna hermetisch afgesloten. In 2005 werd de Stichting Monumentenfonds eigenaar van de toren.